

Beköszöntő

A 2018-as év fontos változásokat hoz a képalkotó diagnosztika mindennapi életében, mivel az Európai Unió új adatvédelmi jogszabályának és az 59/2013-as Euratom direktíva sugárvédelmi előírásainak is meg kell felelniük a szolgáltatóknak. A jogszabály és az irányelv is a betegek érdekét képviseli, és gondos odafigyelést, protokoll szerinti magas színvonalú működést vár el a radiológiai képalkotó diagnosztikai szolgáltatóktól.

A sugárvédelmi irányelv fő elvárásai négy pilléren nyugszanak:

- Szakmai protokollok kidolgozása. A standard orvosi radiológiai eljárások minden egyes típusához minden berendezésre vonatkozóan írásos protokollt kell kidolgozni.
- Beutalási útmutatók kidolgozása. A beutaló orvosoknak az orvosi képalkotó eljárásokkal kapcsolatos – a sugárdózisokat figyelembe vevő – beutalási útmutatókat kell rendelkezésre bocsátani.
- A radiológiai diagnosztikai vizsgálatokra, az intervenció radiológiai eljárásokra diagnosztikai vonatkoztatási szinteket kell megállapítani, azokat rendszeresen felül kell vizsgálni és a gyakorlatban alkalmazni.
- Be kell vezetni a klinikai auditot. A klinikai auditnak ki kell terjednie a felelősség megosztásának vizsgálatára, a vizsgáló-eljárások indokoltságának és optimalizálásának ellenőrzésére, a berendezések műszaki állapotának felmérésére és a páciensek sugárterhelésének vizsgálatára.

A szakmai protokollok rendelkezésre állnak, az írott beutalási útmutatót az ESR (European Society of Radiologists) EU-s tagországok részére elkészített iGuide rendszer biztosíthatja. Az iGuide rendszerhez a hozzáférhetőség az EESZT-n keresztül minden orvos számára biztosítható lehet. Nagyrészt ezek a szakmai anyagok képezhetik a későbbi klinikai auditok alapját. Az Egyesült Államokban ezek az útmutatók már régóta rendelkezésre állnak "appropriateness criteria" néven. Ez pontosan meghatározza, hogy különböző betegségekben a különböző vizsgálati módszereknek milyen értéke van, milyen információ tartalommal rendelkeznek, amit 1-9-ig terjedő pontszámmal jelölnek. A három vagy kisebb pontszámmal rendelkező vizsgálatokat az adott betegség szempontjából nem tartják megfelelőnek, azaz nem indokoltak, a 4-6 ponttal rendelkezők bizonyos körülmények között indokoltak lehetnek, míg a 7-9 pontszámmal rendelkezők az indokolt vizsgálatok. Ez a kritérium rendszer az alapja az európai iGuide rendszernek is. Különösen fontos ez a modern orvostudomány korában, amikor újabb és újabb diagnosztikus módszerek kerülnek bevezetésre. A diagnosztikus arsenálból ezen útmutatók alapján pontosan meghatározható, hogy egy adott, konkrét betegség kivizsgálása szempontjából milyen vizsgálatoktól várhatunk releváns, értékes információt, azaz melyik vizsgálatok indokoltak. A betegbiztonság szempontjából ez különösen fontos, mert kiküszöböli a felesleges sugárterheléssel járó vizsgálatokat (azok előjegyzési várakozási idejét), és ezzel lerövidíti a kivizsgálási időt. Mindemellett fontos elvárás, hogy az orvosi alkalmazásokból származó sugárterhelést mérni lehessen, és ezek összege az egyénekre lebontva hosszú távon kimutatható legyen. Amennyiben a rendszer jól működik, akkor egy páciens élete során a dózis (az orvosi diagnosztikus tevékenységből származó sugárterhelés) olyan tartományban tartható, ami számára nem okoz jelentős egészségkockázatot. Az irányelv lehetővé teszi, hogy egy beteg kivizsgálása, az alkalmazott képalkotó módszerek megválasztása a beteg lakóhelyétől függetlenül Európában mindenhol azonos elvek szerint ugyanúgy történhessen, és a folyamatos szakmai karbantartás révén mindig az elfogadott legkorszerűbb orvosszakmai elveket képviselje. Az irányelv célja a sztochasztikus sugárhatások által esetleg kiváltott megbetegedések lehetőségének társadalmilag elfogadható, a lehető legalacsonyabb szintre való csökkentése. Ezen szabályozások minannyiunk egészségét és biztonságát szolgálják, és minőségi előrelépést jelentenek a betegbiztonság és szakmaiság területén, de mint a jelentősebb változások, ezek is forrásigénnyel járnak, melynek a költségei a fenntartó tulajdonost terhelik.

*Dr. Battyáni István
a Képalkotó rovat vezetője*